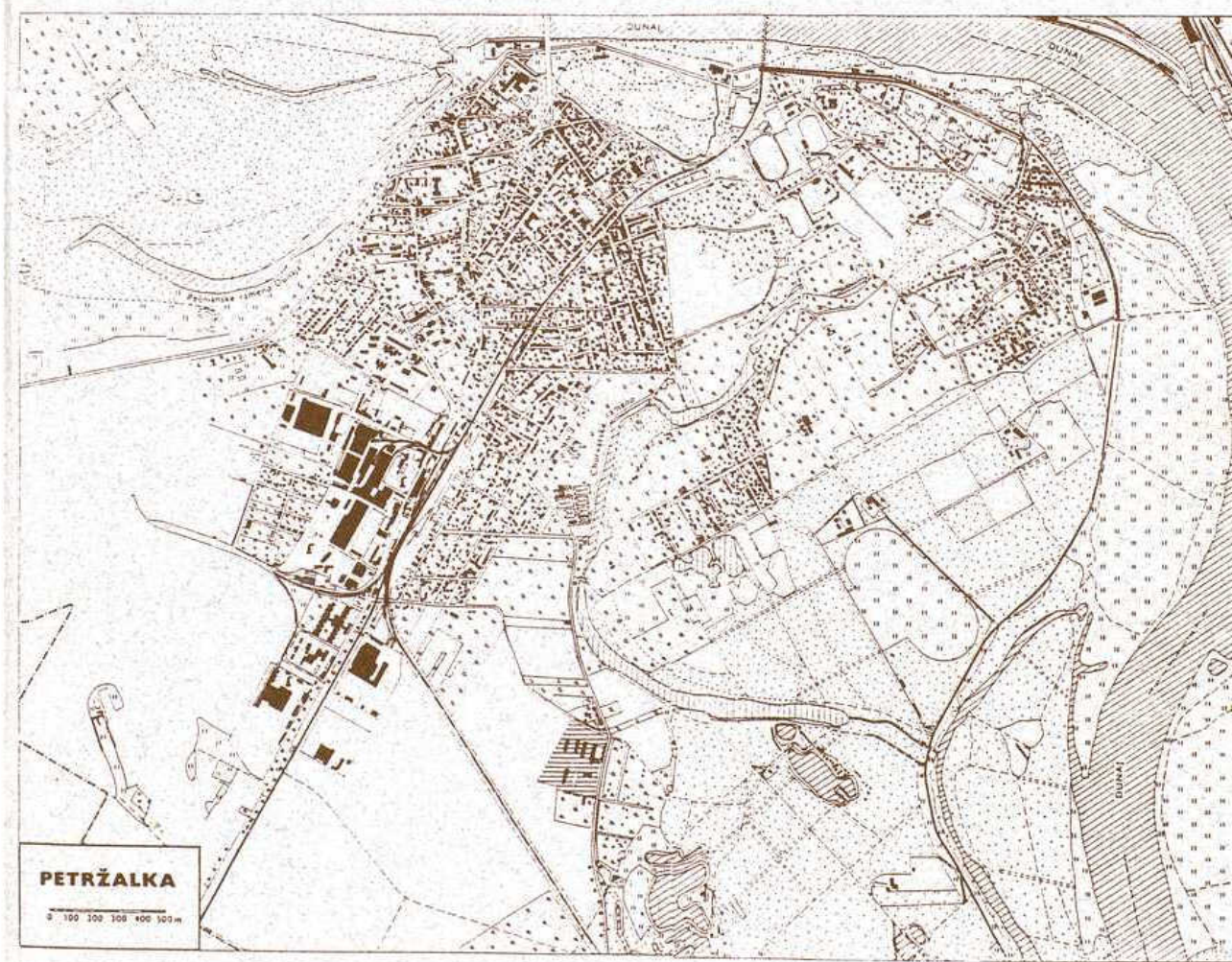

SLOVENSKÝ NÁRODOPIS

- Z obsahu:
- V. FEGLOVÁ: Priestor ako antropologický fenomén.
  - L. FALŤANOVÁ: Profesná dráha živnostníkov a znárodňovacie procesy.
  - I. BOGOCZOVÁ: K typologii pohádkových názvů.
  - A. KADLECOVÁ: The Ethnic Pluralism of a Small Farming Town in the First Half of the 20th Century and Today.
  - D. ŠIMKO – J. MLÁDEK: Petržalka – životné prostredie a jeho humanizácia.

Na obálke:

1.strana: Pôvodná sídelná štruktúra Petržalky.

4. strana: Nová urbánna štruktúra najväčšieho bratislavského sídliska Petržalky – Dvory, Háje, Lúky. K článku D.Šimka – J.Mládeka: Petržalka – životné prostredie a jeho humanizácia.

Toto číslo sponzoruje folklórny súbor Lúčnica.

Lúčnica
SR
ŠTÚROVA 6
812 02 BRATISLAVA
TEL. 0042/.7/362432,
0042/.7/362728, FAX: 0042/.7/363341

HLAVNÝ REDAKTOR
Milan Leščák

VÝKONNÉ REDAKTORKY
Lubica Chorváthová
Zora Vanovičová

REDAKČNÁ RADA

Stanislav Brouček, Lubica Droppová, Božena Filová, Emília Horváthová, Václav Hrníčko, Josef Jančár, Milan Kiripolský, Soňa Kovačevičová, Eva Krekovičová, Martin Mešša, Ján Mjartan, Ján Podolák, Zora Rusnáková, Peter Salner, Miroslav Válka

OBSAH

ŠTÚDIE

- Feglová, Viera: Priestor ako antropologický fenomén 131
 Faltánová, Lubica: Profesná dráha živnostníkov a znárodňovacie procesy 139
 Bogoczová, Irena: K typológii pohádkových názvů 161
 Kadlecová, Andrea: The Ethnic Pluralism of a Small Farming Town in the First Half of the 20th Century and Today 171

DISKUSIA

- Rozhovor s Hon. Prof. Dr. Klausom Beitlom (Milan Leščák) 194

MATERIÁL Y

- Šimko, Dušan – Mládek, Jozef: Petržalka – životné prostredie a jeho humanizácia 201
 Apáthyová-Rusnáková, Zora: Zbory svedkov Jehovových v dedinskom spoločenstve (z výskumnej správy) 216

ROZHLADY

- Vonička Dušanovi Holému k šesťdesiatke (Svetozár Švehlák) 221
 Rómska problematika v prácach prof. C. Nečasa (Arne B. Mann) 222
 Etnofilm Čadca '92 očami etnológa (Milan Leščák) 224
 Dve konferencie k XI. Medzinárodnému zjazdu slavistov v Bratislave (Zuzana Profantová) 226
 Konferencia „Národné symboly – slovanské symboly“ (Eva Krekovičová) 228
 Sympózium o Slovákoch v Maďarsku (Magdaléna Paríková) 229
 Semináre Etnoarcheologickej sekcie pri SAS a SNS (Lubica Chorváthová) 230
 Činnosť Národopisného odboru Matice slovenskej obnovená (Mojmír Benža) 231

- Študentská vedecká konferencia na Katedre etnológie FFUK v Bratislave (Magdaléna Paríková) 232

RECENZIE – ANOTÁCIE

- L. Röhrich – S. Wienker-Piepho: Storytelling in Contemporary Societies (Hana Hlôšková) 233
 P. Ďurčo – J. Mlacek – Z. Profantová – J. Skladaná: Bibliografia slovenskej idiomatiky, frazeológie a paremiológie (Hana Hlôšková) 237
 I. Udvari: Ruszinok a XVIII században (Michal Kalavský) 238
 J. Cíger – J. Pogády: Duševné zdravie v tisícročí Slovenska (Juraj Zajonc) 241
 E. Ohnuki-Tierney (Ed.): Culture through time (Gabriela Kiliánová) 242
 P. Sýkora: Boj s drakom (Peter Salner) 243
 Bayerische Jahrbuch für Volkskunde 1992 (Katarína Zajicová) 244
 G. Makarovič: Votivi (Katarína Zajicová) 245
 D. Forstner OSB: Świat symboliki chrześcijańskiej (Zora Vánovičová) 246
 Ročenka. Spolok Slovákov z Bulharska (Zora Vánovičová) 247
 Kysuce a Terchovská dolina (Miloš Šípka) 248
 Černí bohové Ameriky (Lucia Moravická) 250
 Anotácie 251

CONTENT

STUDIES

- Feglová, Viera: Space as an anthropological Phenomenon 131
 Faltánová Lubica: Professional Career of Tradespeople and the Nationalization Process 139

Bogoczová Irena: Towards the Typology of Fairytale Titles	161
Kadlecová Andrea: The Ethnic Pluralism of a Small Farming Town in the First Half of the 20 th Century and Today	171

DISCUSSION

An Interview with Hon. Prof. Dr. Klaus Beitl (Milan Leščák)	194

MATERIALS

Šimko Dušan – Mládek Jozef: Petržalka – Living Environment and its Humanization	201
Apáthyová-Rusnáková Zora: Congregations of Jehovah's Witnesses in Village Communities (from a research report)	216

HORIZONS

A Nosegay to Dušan Holý on Occasion of his Sixtieth Anniversary (Svetozár Švehlák)	221
Romany Issues in the Works by Prof. C. Nečas (Arne B. Mann)	222
Etnofilm Čadca Seen by an Ethnographer (Milan Leščák)	224
Two Conferences by Occasion of XI th International Congress of Slavists in Bratislava (Zuzana Profantová)	226
Conference „National Symbols – Pan-Slavic Symbols” (Eva Krekovičová) ..	228
Symposium on Slovaks in Hungary (Magdaléna Paríková)	229
A Series of Seminars Organized by Ethnoarchaeological Section of SAS and SNS (Lubica Chorváthová)	230
Revival of Ethnographic Department of Matica Slovenská (Mojmír Benža)	231
The Student Research Conference Organised by Department of Ethnology at Comenius University in Bratislava (Magdaléna Paríková)	232

BOOK REVIEWS – ANNOTATIONS

INHALT

STUDIEN

Feglová, Viera: Raum als anthropologisches Phänomen	131

Faltánová Lubica: Professionelle Laufbahn der Gewerbetreibender und die Nationalisierungsprozesse	139
Bogoczová Irena: Zur Typologie der Märchenbenennungen	161

Kadlecová Andrea: The Ethnic Pluralism of a Small Farming Town in the First Half of the 20 th Century and Today	171

DISKUSSION

Ein Gespräch mit Hon. Prof. Dr. Klaus Beitl (Milan Leščák)	194

MATERIALIEN

Šimko Dušan – Mládek Jozef: Petržalka (Engerau) – Umweltbedingungen und ihre Humanisation	201
Apáthyová-Rusnáková Zora: Zeugen der Jehovahgemeinden in den Dorfgemeinschaften (aus dem Forschungsriport)	216

RUNDSCHAU

Eine Bukrete zum sechzigsten Geburtstag von Dušan Holý (Svetozár Švehlák) .	221
Problematik der Romas in den Arbeiten von Prof. C. Nečas (Arne B. Mann)	222
Etnofilm Čadca '92 aus der Sicht des Ethnographen (Milan Leščák)	224
Zwei Konferenzen zum XI. Internationalen Kongress der Slawisten in Bratislava (Zuzana Profantová)	226
Konferenz „Nationale Symbole – slawische Symbole” (Eva Krekovičová)	228
Symposium über die Slowaken in Ungarn (Magdaléna Paríková)	229
Seminare der Ethnoarcheologischen Sektion bei der Slowakischen Archeologischen Gesellschaft und der Slowakischen volkskundlichen Gesellschaft (Lubica Chorváthová)	230
Das Wiedererleben der Tätigkeit der Volkskundeabteilung von Matica Slovenská (Mojmír Benža)	231
Die wissenschaftliche Studentenkonzferenz am Lehrstuhl der Ethnologie an der Philosophischen Fakultät der Universität Komenský in Bratislava (Magdaléna Paríková)	232

BÜCHERBESPRECHUNGEN – ANOTATIONEN

Štruktúra konfesionalnej diferenciácie, ktorá zahrňuje ako tradičné veľké konfesie, tak aj novšie náboženské spoločenstvá či zoskupenia, je jedným z dôležitých znakov lokálnej a regionálnej identifikácie. Etnologický výskum na Slovensku si túto problematiku doteraz všimol veľmi málo. Redakcia by privítala i ďalšie príspevky o náboženských spoločenstvách, skupinách, organizáciách, najmä v súvislosti s ich integračnou i dezintegračnou funkciou v lokálnom prostredí.

ZBORY SVEDKOV JEHOVOVÝCH V DEDINSKOM SPOLOČENSTVE

(Z výskumnej správy z južného Zemplína)

ZORA APÁTHYOVÁ-RUSNÁKOVÁ

Národopisný ústav SAV, Bratislava

Demokratické premeny v našej spoločnosti v posledných troch rokoch priniesli so sebou aj slobodu vierovyznania a náboženského prejavu, čo malo okamžitú odozvu aj na vidieku. V plnej miere to platí o obciach južného Zemplína, kde k historickým konfesiam patria evanjelici reformovaní – kalvíni, rímskokatolíci, gréckokatolíci, v malom počte i pravoslávni. Demokratizácii náboženského života možno pripísať aj zviditeľnenie činnosti zborov svedkov Jehovových, ktorí r. 1990 získali legitimitu ako náboženská spoločnosť.

Možno povedať, že aktivita miestnych jehovistov iba mierne prekvapila obyvateľov obcí regiónu, ktorí o ich prítomnosti vedeli, hoci zvyčajne mali len hmlistú predstavu o ich počte. Často ani susedia nedokázali rozpoznať, čo je u jednotlivca alebo i v určitej rodine prejavom konformizmu s ateizmom socialistického životného štýlu (civilné sobáše, civilné pohreby, nenosenie novorodencov na cirkevný krst ap.), a čo prejavom príslušníka sekty. Svedkom tento stav viac-menej vyhovoval, lebo bez provokácií spoluobčanov mohli pod rúškom ateizmu – ale v súlade so svojím náboženským presvedčením – odmietat účasť na bohoslužobných a cirkevno-právnych úkonoch historických cirkví; stratili sa v mase konformistov a nábožensky laxných spoluobčanov.

Niet sa prečo čudovať tejto taktike jehovistov. Svedkovia Jehovovi neboli síce zakázaní – na pracoviskách patrili spravidla k spoľahlivým, aj keď nepolitizujúcim pracovníkom, no aspoň štyri z ich zásad sa vyslovene priečili oficiálnemu právu:

- odmietanie brancov nastúpiť do výkonu základnej vojenskej služby (za čo bolo ešte nie tak dávno väzenie, v 50. rokoch jáchymovské uránové bane);
- odmietanie transfúzie krvi (na úrovni darcu a príjemcu);
- spolčovanie sa k výkonu záväzného učebného programu na aktuálne témy biblického posolstva – čo prebiehalo obyčajne v domácnostiach pod rúškom spoločenských večierok alebo susedských pracovných výpomocných akcií;
- ilegálne šírenie biblického posolstva medzi spoluobčanov, predovšetkým prostredníctvom tlačí rôznej proveniencie a kvality, počnúc amatérskymi letákmi, končiac zahra-

ničnými vydaniaми všeobecne nedostatkových výtlačkov Biblie (napr. v Bratislave koncom 70., zač. 80. rokov).

Oficiálne stanoviská orgánov štátu sa voči svedkom Jehovovým menili podľa doby i okolností. Raz boli odmietaní aktívne, inokedy pasívne. Zaznamenateľné sú aj vlny prenasledovania i trpného prehládania ich existencie alebo činnosti. Nepriaznivé hodnotenie „bádateľov Biblie“, ako sa v minulosti jehovisti nazývali, odzrkadľujú aj všeobecné encyklopédie. Napr. Malá československá encyklopédie (1987) venuje problematike 32 riadkové heslo „svědkové Jehovovi“, z ktorého vyberám úvodnú a záverečnú formuláciu: „jehovisti – extrémna náboženská organizácia. Vznikla na zač. 70. r. 19. stor. v USA; vyvíja sa od sekty k cirkvi ... Pre absolútne negativistický antihumánny a antispoločenský charakter mravného systému a sociálne spoločenskej doktríny založenej na obnovovaných prorocstvách o zániku tohto sveta, nepatria svedkovia Jehovovi v ČSSR k náboženským organizáciám vykonávajúcim svoju činnosť so súhlasom štátu.“ Encyklopédia Slovenska (1981) sa tvári, že tento fenomén na Slovensku neexistuje (chýba heslo), hoci svedkovia Jehovovi mali stúpcov na Slovensku už od čias prvých navrátilcov z Ameriky, koncom 19. a zač. 20. storočia. Títo rozšírili „biblické posolstvo“ prinajmenšom na svoje rodiny. Intenzívnu zvestovateľskú činnosť vyvíjali jehovistickí misionári v tomto storočí na Slovensku prinajmenej dvakrát. Z ústneho podania na Zemplíne sa dozvedáme, že sa tu pohybovali okolo r. 1919 a okolo r. 1930. Misia zo začiatku 30. rokov tu bola zrejme úspešnejšia. Viaceré zbory svedkov datujú svoje založenie práve do týchto čias, rovnako aj niektoré rodiny uvádzajú, že sú už v piatej generácii „vyznavačmi biblickej pravdy“, resp. že vychovávajú už štvrtú generáciu, ktorá sa narodila v rodine svedkov.

Je teda zrejme, že keď demokratizácia štátnej správy po r. 1989 v ČSFR umožnila jehovistom, aby sa legalizovali aspoň ako náboženská spoločnosť – hoci ich ambíciou aj u nás je získať štatút cirkevnej organizácie – fakticky len zohľadnila ich reálnu existenciu v našej populácii.

Novú legitímnu existenciu svedkovia Jehovovi okamžite demonštrovali usporiadaním veľkého medzinárodného zjazdu na Strahovskom štadióne v Prahe už r. 1991 a celoslovenským zjazdom v Bratislave r. 1992. Na oboch sa zúčastnili aj početné skupiny súvercov zo Zemplína, bez rozdielu národnostnej príslušnosti. Okrem toho stihli už zaviesť aj pravidelné menšie, regionálne, okresné, krajové zhromaždenia (zjazdy), ktoré majú okrem iného aj vytvoriť prostredie, v ktorom môže dospievajúca mládež získavať kontakty, nadväzovať priateľstvá, vyúsťujúce do sobášov s jehovistickými partnermi.

V porovnaní s opisovanou organizačnou pružnosťou svedkov Jehovových vystupuje výrazne do popredia organizačná strnulosť štatistického úradu, ktorý zanedbal jedinečnú príležitosť – sčítanie ľudu v r. 1991 – na to, aby sa v dotazníku o náboženských vyznaniach popri iných objavila aj samostatná kolonka pre svedkov Jehovových, prípadne aj pre ďalšie menšie, regionálne rozšírené náboženské spoločenstvá (Jednota bratská, baptisti, apoštolská cirkev atď.). Prinajmenšom etnografom v terénnej práci veľmi chýbajú takéto údaje.

Samotní svedkovia Jehovovi „nevedú žiadnu osobnú kartotéku“. Jeden zo starších zboru mi problém vysvetlil nasledovne:

„...proste to neberte tak, že je to nejaká spoločnosť jak trebárs v kostole, že keď tam niekoho pokrstia, tak si ho hneď aj zapíšu. Človek sa nestáva svedkom tým, že sa dostane do nejakej traumatickej situácie, prejaví záujem a my si ho vzápät' tu niekde zapíšeme. Toto nie je možné! – Proste my tomu človeku pomáhame tým, že ho vovedieme do biblického štúdia – bezplatne. – S každým, kto má záujem o biblické učenie, tak s ním vedíme biblické štúdium; vedíme rok, poldruha roka, vedíme dva roky – a on, ten človek, ten

jednotlivec sa má možnosť sám uistiť o tom, či bude tým svedkom. Jednak teoreticky, a jednak v tom praktickom živote. – Trebárs je človek, ktorý je pijákom – konkrétna skúsenosť – no a, pretože sa učí Bibliu, formuje svoj život. Ale či sa mu to podarí, či nepodarí – na tom o n musí pracovať! – Teda nejde len o to, že niekto sa učí poznať Bibliu a už sa tým stáva svedkom. Nie. Svedkom sa stáva až vtedy, keď dokáže biblické učenie uplatňovať vo svojom živote. – Keď sa niekto spreneverí svojmu biblicky školenému svedomiu a nemá sil to napraviť, tak prosím pekne: ten svedok už nie je tým svedkom. Nie preto, že my by sme ho vyškrtli, lebo my ho ani zapísaného nemáme, ale prakticky už prestal patriť do zboru, vylúčil sa sám. Zvyčajne to potom niekto zo starších oznámi v zbere. Ale dáva sa to vedieť i mimo zboru, lebo sú ľudia, ktorí potom v osobných rozhovoroch narážajú na to. Napríklad: no ale ten človek, ten sa opija a frajerkári a tam je s vami! – a my už potom s kludným svedomím povieme: nehnevaj sa, ten človek už nie je svedkom Jehovovým.”

Aj toto je skutočná udalosť zachytená v teréne: podobná „vec, môže mať aj tragické pokračovanie. Ten človek zomrie a nemá ho kto pochovať. Bol jehovistom, bol. Ale prestal ním byť, lebo sa vylúčil sám, a aj oni ho vylúčili spomedzi seba. Bol pokrstený v cirkvi N, bol. Ale ju opustil. Sestra zomrelého s plačom prosí starších, odmietajú. Prosí farára a ten súhlasí: ľudia sú dobrí i zlí, ale pravda života je kdesi uprostred: „Zvestuj slovo Božie – je napísané – vo vhodnom i každom čase.” – Ja ho nepochovávam preto, že bol taký dobrý, že si to zaslúžil, ale aby som zvestoval slovo Božie pre všetkých prítomných na pohrebe. Keď vidím u pozostalých úprimnosť, plač, bolesť, keď vidím, že skutočne potrebujú pomoc, tak idem a vykonám tú službu.” – Dobré, že existuje aj majoritná spoločnosť, ktorá, už zmúdrenejšou sebareflexiou, pokorne dokáže vyrovnávať vlastné plusy a mínusy.

Legalizovanie svedkov Jehovových sa na lokálnej úrovni prejavilo aj v horúčkovitej stavebnej činnosti, ktorej výsledkom sú „sály Kráľovstva” („Királýság terme”), resp. „domy Kráľovstva” („Királýság háza”). Zdá sa, že na južnom Zemplíne už tri roky po revolučných zmenách neexistuje zbor nad 50-60 členov, ktorý nemá vlastné (spravidla) alebo aspoň prenajaté (ojedinelé) priestory so zriadenou sálou Kráľovstva. (Svedkovia Jehovovi, kde je ich počet nízky, sa pripájajú k najbližšiemu jazykovo rovnakému zboru, prípadne pokračujú vo výuke biblických programov v súkromí.)

Napriek tomu, že vynorenie sa jehovistov z poloilegality spoluobčanov neprekvapilo, rozhodne ich zarazila aktivita bádateľov Biblie pri zriaďovaní sál Kráľovstva. Dovtedy žili v svedkami upevňovanej predstave, že títo zásadne odmietajú kostoly, chrámy, modlitebne vôbec, pretože sú to len modloslužobné svätyne priečiace sa Biblii – a teraz naraz, keď už môžu, aj oni potrebujú vlastný „kostol”, a to čo najskôr!

Cudzí človek ťažko môže rozpoznať existenciu, resp. neexistenciu svedkov Jehovových v obci – kým sa zámerne na nich nepýta – lebo sály Kráľovstva nemajú nijaké znaky verejných budov či náboženských objektov. Na Zemplíne si na náboženské účely kupovali jehovisti spravidla staré obytné domy, ktoré potom za krátky čas svojpomocne renovovali. Zvonka ich len obnovili, zvnútra upravili tak, aby prebúraním priečky medzi dvoma miestnosťami získali sálu. Sála je zariadená ako prednášková miestnosť, so stoličkami v auditóriu a predsedníckym stolom. Býva v nej umiestnený informačný panel a pult s čerstvou literatúrou, novými časopismi a kasička na „dobrovoľné dary”, pretože sa tlačie svedkov Jehovových spravidla nepredávajú. Sály Kráľovstva možno pokladať rovnako za zborové (spolkové) domy, pretože sa tam schádzajú príslušníci náboženského zboru k skupinovému vzdelávaniu, ako za modlitebne, lebo hoci sa svedkovia Jehovovi nemodlia tradičnou kresťanskou formou, v sálach sa zaoberajú výlučne náboženskou čin-

nosťou. Venujú sa jednotnému náboženskému programu, ktorý je celosvetovo koordinovaný (sic!) prostredníctvom dvojtýždenníka „Strážna veža“ (maď. „Örtorony“) a pravidelne vychádza v 111 jazykových mutáciách. Učebnými témami bývajú výklady biblických právd vo svetle najnovších udalostí na zemi, ktoré sa môžu interpretovať ako dôkazy o naplnení sa biblických prorociev a ktoré prebiehajú formou prednášok a diskusných príspevkov (tieto sú prístupné aj pre záujemcov zvonka). „Bratia a sestry“ chodia do sál Kráľovstva aj na odbornú prípravu „k veľmi zodpovednej a ťažkej zvestovateľskej službe“, k pravidelnému vyhodnocovaniu skúseností i výsledkov tejto činnosti.

Získavanie priestorov na zriadenie sály Kráľovstva nie vždy našlo vhodné uprázdnené budovy a azda ani bezvýhradnú podporu obecných úradov, resp. členov obecnej rady. Skutočnosťou je, že sú obce, v ktorých sa možno stretnúť so sálami Kráľovstva aj na súkromných pozemkoch bratov a sestier. Tieto vznikli buď úpravou staršej zadnej časti domu a majú samostatný vchod, poznám aj prípad, že súkromný dom a sálu Kráľovstva spája spoločný vchod do spoločnej predsiene.

Získavanie vhodných priestorov záviselo často aj od diplomacie starších zboru, ale i kultivovanosti prejavov tejto svojskej náboženskej skupiny v spoločenskom živote obce. Jehovisti totiž popri snahe o premietnutie biblických prikázaní do svojho životného štýlu a popri programovej snahe o kultivovanie istej spoločenskej tolerancie a otvorenosti voči inojazyčným, inokultúrnym bratom a sestram taktne, ale i zjavne „opovrhujú“ prejavmi domácej náboženskej, obyčajovej tradície – pretože podľa ich presvedčenia odporujú Biblii. S týmto tiež súvisí, že sa rovnako programovo a dobrovoľne vzdávajú aj etnických tradícií a znakov, lebo podľa ich mienky zafažujú jednotlivcov a odvádzajú ich od stavu pripravenosti k zjednoteniu sa s ľudom sveta, ktorý si vyvolí boh Jehova pre život v Božom kráľovstve na Zemi.

„Pýtali ste sa, či máme svoje piesne. Máme. Máme jeden spevník; či je to Angličan, Maďar, Slovák – to je jedno: melódia je tá istá, slová sú v preklade. Keď sa povedalo pieseň č. 10, tak ľudia z tých 37 krajín, ktorí boli v Prahe, každý spieval tú istú pieseň, tú istú melódiu. – Bolo to úchvatné – bolo to mohutné. – My sa snažíme byť celosvetovou organizáciou a mimo kresťanstva. Lebo aj kresťanstvo v pomere k islámu, šintoizmu, atď. vyznáva len určité percento veriacich. Z pohľadu celého sveta – tak ako má kresťanstvo svoje tradície, tak ich má aj šintoizmus, budhizmus, tak mali aj Aztékovia. – A že my sa na niektoré ich tradície pozeráme s odporom, je to fakt. A možno aj oni, ten národ sa pozerá na naše tradície tak – bokom.

Keď z nášho biblického hľadiska zoberieme tie náboženstvá, tak dochádzame k tomu, že existuje jedno pravé náboženstvo – to biblické a jedno tzv. falošné náboženstvo. A zvyky, či sú to zvyky, ktoré pochádzajú zo šintoizmu, zvyky, ktoré pochádzajú z kresťanstva, budhizmu, hinduizmu ... tie všetky zvyky dávame na jednu roveň pod titulom falošného náboženstva. Preto sa im zďaleka vyhýbame, preto ich nesvätime, preto ich nedodržiavame. – Takže i ten budhista, keď sa stane svedkom Jehovovým, zanecháva tradície a zvyky budhizmu, podobne ako keď sa stane niekto tým svedkom z kresťana. – Pokiaľ taký skromný človek na dedine – obyčajný – celý týždeň pracuje; pre neho je náboženstvom to, aby keď zazvoní, prišiel do kostola a tým to končí. – My vychádzame z biblického učenia, to dáva nášmu životu zmysel. My teda ani nerozdeľujeme svoj život na náboženský a civilný. My po celý svoj život nemáme deň nad deň, ale všetky dni vo svojom živote sa snažíme využiť k tomu, aby sme sa zamerali na tú ústrednú tému – na to Božie Kráľovstvo. Tak to robíme my, tak to robia aj v iných rôznych národoch a to nás zjednocuje. Tradície a náboženstvá delia svet ľudí. Juhoslavia sa napr. takto rozpadla; a čo vlastne tam delí ľudí: tradícia spojená s náboženstvom. Jeden je kresťan, druhý je vyznavač islá-

mu, tak už sa nevedia dohodnúť. Ale napríklad Jehovovi svedkovia minulý rok, keď už tam prebiehali boje, urobili medzinárodný zjazd v Juhoslávii. A bol tam Chorvát, Macedóнець, moslim, atď., proste ľudia z tých rôznych etnických skupín. No čo ich zmenilo, že jeden bol biely, druhý bol čierny, že tam tak spolu sedeli? Práve ten biblický program, o ktorom sme len tak sčasti hovorili, je takýto zjednocujúci. Je práve takého rázu, že nás nestavia proti sebe: pretože ja som Slovak alebo Maďar alebo Američan, lebo my o zaj chceme byť – teda každý, by som povedal – na takej stejnej úrovni a chceme, aby každý z nás cítil svoju nutnosť, svoje miesto v tej našej organizácii.”

Nepocítila som potrebu meniť štylistiku partnerov rozhovoru, ale musím uviesť, že sú úryvkami z veľmi dlhého sedenia. Neuvádzam mená interviewovaných; oni sami mi v inej súvislosti uvádzali ako jehovistickú cnosť – bezmennosť. Vďačím im za trpezlivosť a dobrú vôľu vysvetliť mi svoj životný štýl a princípy svojej viery, ktoré robia zo svedkov Jehovových veľmi konzistentný a veľmi svojský kultúrny a sociálny organizmus. Odmietaním obyčajových, náboženských a etnických tradícií sú svedkovia Jehovovi výzvou pre ostatných – fakticky permanentne relativizujú nemenné. Preto v dedinských societách, kde žijú početnejšie skupiny svedkov Jehovových – niekde až do 10 – 15 % obyvateľov – vplývajú na vznik určitej spoločenskej mikroklímy, ktorá vyvoláva obrannú reakciu majoritného spoločenstva, čo sa prejavuje aj zmenami na rozličných úrovniach osobnostných, spoločenských a kultúrnych v danom prostredí. Vo svetle takto postavenej problematiky vidím až experimentálny význam výskumu celého tohto tematického okruhu.

Svoju krátku výskumnú správu o svedkoch Jehovových v dedinských spoločenstvách by som rada zakončila odpoveďou, ktorú som dostala od jednej informátorky na otázku, či existuje niekde na okolí taká obec, v ktorej žijú samí svedkovia. „Takej obce niet. Sväté písmo hovorí o tomto tak: dvoch z jednej dediny, troch z jedného mesta – Boh si pozbiera svoj ľud.”

Boh je múdry; aby mohli byť svedkovia Jehovovi vyvolení, musia existovať tí druhí, ktorých je väčšina a ktorí prípadne dokážu prijať aj zblúdilého svedka medzi seba.

SLOVENSKÝ NÁRODOPIS

Vydáva Národopisný ústav Slovenskej akadémie vied v Slovak Academic Press, spol. s r.o.

Ročník 41, 1993, číslo 2
Vychádza štvrtročne

Hlavný redaktor:
PhDr. Milan Leščák, CSc.

Výkonné redaktorky:
PhDr. Ľubica Chorváthová
PhDr. Zora Vanovičová

Redakčná rada: PhDr. Stanislav Brouček, CSc., Doc. Ľubica Droppová, CSc., PhDr. Božena Filová, CSc., Doc. Emília Horváthová, DrSc., PhDr. Václav Hrníčko, PhDr. Josef Jančář, CSc., PhDr. Milan Kiripolský, PhDr. Soňa Kovačevićová, DrSc., PhDr. Eva Krekovičová, CSc., PhDr. Martin Mešša, PhDr. Ján Mjartan, DrSc., Prof. Ján Podolák, DrSc., PhDr. Zora Rusnáková, CSc., PhDr. Peter Salner, CSc., PhDr. Miroslav Válka, CSc.

Adresa redakcie: Jakubovo nám. 12, 813 64 Bratislava

Registr. č. 7901

Cena 39,- Sk (jednotlivé číslo), celoročné predplatné 156,- Sk

Rozširuje, objednávky a predplatné (aj do zahraničia) prijíma Slovak Academic Press, spol. s r. o. POB BOX 57, Nám. Slobody 6, 810 05 Bratislava

SLOVAK ETHNOLOGY

Quarterly Review of the Institute of Ethnology of the Slovak Academy of Sciences

Vol. 41, 1993, Number 2

Editors: Milan Leščák, Ľubica Chorváthová, Zora Vanovičová

Address of Editor: Jakubovo nám. 12, 813 64 Bratislava

Distributed by Slovak Academic Press, Ltd., POB BOX 57, Nám. Slobody 6, 810 05 Bratislava, Slovakia and Slovart, A.C., odd. časopisov, Jakubovo nám. 12, 811 09 Bratislava

L'ETHNOLOGIE SLOVAQUE

Revue de l'Institut d'ethnologie de l'Académie slovaque des sciences

Année 41, 1993, No 2

Rédacteurs: Milan Leščák, Ľubica Chorváthová, Zora Vanovičová

Adresse de la rédaction: Jakubovo nám. 12, 813 64 Bratislava, Slovaquie

SLOWAKISCHE ETHNOLOGIE

Zeitschrift des Ethnologischen Institutes der Slowakischen Akademie der Wissenschaften

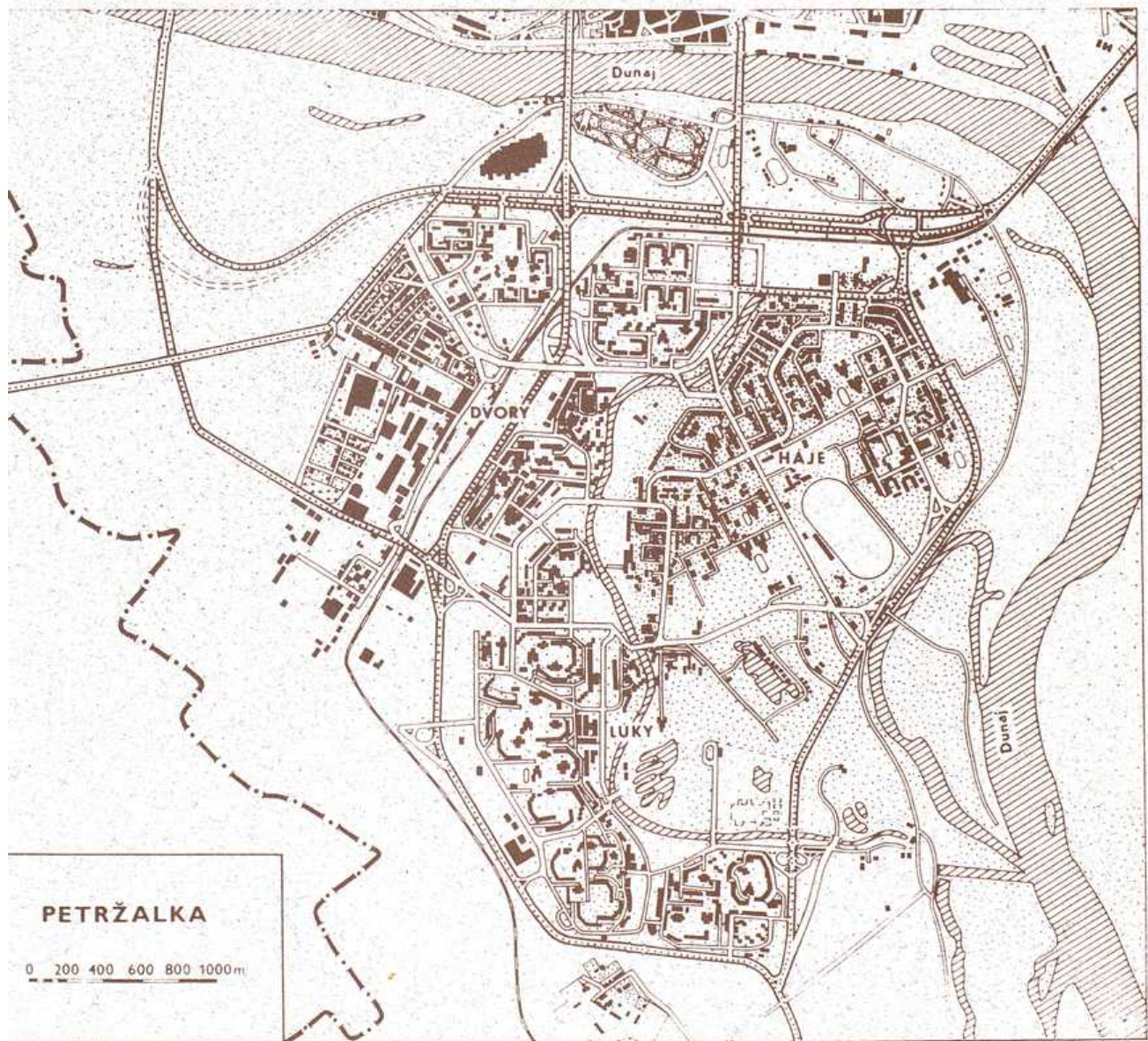
Jahrgang 41, 1993, Nr. 2

Redakteure: Milan Leščák, Ľubica Chorváthová, Zora Vanovičová

Redaktion: Jakubovo nám. 12, 813 64 Bratislava, Slovakia

SLOVENSKÝ NÁRODOPIŠ

PETRŽALKA

0 200 400 600 800 1000m

MIČ 49 616

SAP
SLOVAK ARCHITECTURE PRESS